

Yorum (Görüş)

Evde Terör

Connecting domestic violence with terrorism

Zeynep Kılıç

*Prof., University of Alaska Anchorage, Sosyoloji Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, Alaska, Amerika Birleşik Devletleri
Alaska Food Policy Council, Board Member*

Öz

Aile içi şiddet terör ile yapısal ve temel karakteristikleri paylaşmasına rağmen, uluslararası terör devletin güvenliğine karşı ağır bir suç olarak tanımlanırken, aile içi şiddet devlet tarafından kabul edilemez bir konu olarak görülmez. Kadına yönelik şiddet aslında gündelik hayattaki terördür ama nedense devlet ve araştırmacılar tarafından feminist bir sorun olarak ele alınmaz. Kadına/çocuğa karşı işlenen şiddet aslında terör olarak görülmeli ve devlet tarafından da o şekilde tanımlanmalıdır. Şiddetin kadın üzerindeki etkisi küresel terörden çok daha fazla zararlıdır ve global bir kamu sağlığı önceliği olarak ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: aile içi şiddet, gündelik terör, toplumsal cinsiyet

Abstract

Domestic violence and terrorism share structural and foundational characteristics where they are simultaneously intimate and structural, global and local. Domestic and interpersonal violence are very much everyday terrorism as they control through fear (emotional warfare) but get much less attention from the state or researchers as a feminist issue. Everyday terrorism is hidden & excused (although personally and frequently experienced) while global terrorism is highlighted & feared (although rarely experienced). Domestic violence should be considered a top global public health priority and should be treated as terrorism that is inflicted mainly by men against women and children, and hence men should bear the consequences as such.

Keywords: domestic violence, everyday terrorism, gender

Geliş Tarihi / Received: 08.01.2025 Kabul Tarihi / Accepted: 10.02.2025 Yayın Tarihi / Published: 24.02.2025

Sorumlu Yazar / Correspondence: Zeynep Kılıç, Eposta: zeynepkiliç@yahoo.com

Sorumlu Editör / Handling Editor: Nuray Özgülner

Atıf için / Suggested Citation: Kılıç, Z. (2025). Evde Terör. Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa), KİŞ(13), 92-96.

Aile içi şiddet kavramı, dünyamızda garip bir şekilde görmezden gelinmektedir. Bu nedenle artık “evde terör” kavramını kullanmanın zamanı gelmiştir.

Rachel Pain (2014: 544)

Akademik yazımda ben kelimesini pek kullanmayız, zira fazla özneldir. Pasif bir dille “bulunmuştur”, “gösterilmiştir”, “saptanmıştır” deriz. Ancak ben bu yazıda sizi çokça rahatsız edeceğim ve yapmaktan özellikle kaçındığımız kişisel bulgularımı burada paylaşarak konuya gireceğim.

#MeToo hareketinin en cafcıflı zamanlarında kendimi birçok kadınla ve özellikle meslektaşlarımla, bu konuyu tartışırken buldum. Aklımda yer eden bir grup toplantısında ben de konuyla ilgili kişisel tecrübelerimi paylaştım: Tabi ki defalarca takip edilmişim. Lisedeyken, eve yalnız yürürken ürktüğümü, arkamdan gelen kişinin durmadan araması, yolumu kesmesini sevgiyle ve ciddi niyetle (yani evlenmek istemesiyle) meşrulaştırmasını tabi ki unutmamışım. Daha 8 ve 10 yaşlarındayken astsubay olan babamın askeri lojmanlarındaki bazı askerleri tarafından uygunsuzca dokunulduğumu da unutmamışım. Kalabalık otobüse binmek, 11 yaşındaki bir çocukken bile bir kabustu; arkanızdaki bir erkeğin sizin kişisel alanınızı ihlal etmesi hemen hemen kaçınılmazdı. Üniversitede danışmanım olarak gördüğüm bir hocamın beni zeki bulduğu için yüksek lisansa teşvik etmediğini, aslında evli ve benimle yaşıt kızı olan bu kişinin beni kız arkadaşı olmaya uygun gördüğünü anlamamın, beni erkekleri anlamak açısından nasıl eğittiğini paylaştım. Ama sonuç olarak bu olaylara bakınca, bir sosyolog olarak aslında erkeklerin bu seçimleri hangi sosyo-kültürel ortamda yaptığını görebildiğimi söyledim. Sonuçta evliliğe kadar gençleri ve cinselliklerini, hatta sadece karşı cinsle iletişimi bile kısıtlayan bir toplumda bu tür vakaların yaygın olması çok da şaşılası değildi. Zaten hangi Türk kadını yolda yürürken, otobüste giderken, apartman aralığında sıkıştırılmamıştı ki? Ben ne Diyarbakır’daki [Narin](#)’in, ne de son bir iki yılda aile içi şiddet vakalarında öldürülen 64 çocuğun yaşamını yaşadım. Türkiye’deki her on kadından dördü gibi fiziksel ve/veya cinsel şiddete de uğramadım (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2021). Ne üniversite arkadaşım gibi akşam iş dönüşü tecavüze uğradım, ne kuzenim gibi boşandığım kocam tarafından öldürüldüm, ne de [Gisèle Pelicot](#) gibi 50 yıllık kocam tarafından ilaçla uyutulup onlarca kişiye tecavüz ettirildim (PBS 2024). İşte bu yüzden ben aslında çok şanslı bir kadındım. Sadece birazcık istenmeden dokunulmuş, azıcık taciz edilmiş, birazcık da korkutulmuşum.

Arkadaşlarımın yüzündeki şaşkın ifade ve derin sessizlikle birlikte aslında benim olaylara bakış açımın onlar tarafından paylaşılmadığını anladım. “Neden travmalarını normalize ediyorsun?” dediler. Ben mi travmalıyım? Ama ben çok şanslı büyüyen Türk kadınlarından birisiyim diye düşünüyordum.

Bu konuşmanın sonrasında “Küreselleşmenin Sosyolojisi” dersinin müfredatını hazırlarken aklıma bu konu takıldı. Güvenlik ve Şiddet konusunu işlediğimiz hafta bütün öğrenciler uluslararası terör ve savaş konulu makaleleri beklerken Rachel Pain’ın “*Gündelik Terör: Aile İçi Şiddet Ve Küresel Terörü Bağdaştırmak*’ başlıklı yazısını okuduk (2014).

Pain'in savı (2014) aile içi şiddetin terör ile yapısal ve temel karakteristikleri paylaştığı üzerine. İkisi de aynı zamanda özel/yapısal, global/lokal ve gündelik konulardır. Aile içi şiddet, duygusal savaş yani korkuyla kontrol üzerinden çalışır, tıpkı terörizm gibi. Ama nedense araştırmacılar ve devlet bu konuyu bir terör olarak görmez. Gündelik terör saklıdır ve hoş görülür; halbuki kişisel olarak çokça yaşanan bir durumdur. Fakat küresel terör hep korkulan, medyada ve devlet tarafından sıkça vurgulanan ama çok nadiren tecrübe edilen bir konudur. Her iki terör mekanizması da korku yoluyla kurbanların kontrolü, şiddet veya şiddet tehditi ile çalışır.

Fakat tüm bu benzerliklere rağmen, uluslararası terörizm, devletin güvenliğine karşı ciddi bir suç olarak tanımlanırken, aile içi şiddet devlet tarafından aynı derecede kabul edilemez bir mesele olarak görülmemektedir (Walker Munroe B & Walker Munroe C 2023). Halbuki Pain (2014) bütün şiddetin birbiriyle bağlantılı olduğunu öne sürer. Mesela Pain'in araştırmasındaki bir kadın aşırı ürkek ve korkak tavrını partnerinin tavrıyla birebir eşleştirir: *"Döver, tekmele, merdivenlerde saçlarımdan sürükler, üzerime basar, kıyafetlerimi yırtardı. Bunu bazen yapardı, rastgele, her zaman değil ama ben sürekli bir anksiyete ile yaşırdım ya tekrar olursa diye. Kendimi aşırı kontrol ederdim, onun her hareketini dikkatlice izlerdim."* İlginç olan şey bu kadının yaşadıklarıyla benim hayatım ışık yolu uzaklığında olmasına rağmen, hissettiklerimiz benzeşiyor: Asla erkeklere güvenmem, yanlarında içki içerken çok dikkatliyimdir, bana zarar vereceklerini varsaymam bana faydalı olacaklarını beklememden daha güvenlidir ve sokakta erkeklerle göz temasından kaçınırım. Hyper-vigilant (aşırı tetikte) olmama bakmayın, aslında hiç şiddet veya erkek travmam yoktur sadece erkek ilgisini davet etmemek için elimden gelen her şeyi yaparım!

Bu durumda sormamız gereken şey kadınların bu sürekli şiddet tehdidi ve gerçekliği altında yaşamanın sonucunda ne gibi bedeller ödedikleri olmalı. Küresel olarak baktığımızda tabi ki halk sağlığı ve toplum sağlığı açısından listemizin en üstlerinde olması gereken bir konu. Ama bakın şu işe ki, benim yaşadığım ülkede (ABD) insanlar bir Müslüman terörist tipinden deli gibi korkarken birlikte yaşadıkları erkeklerden ödleri patlaması gerektiğini henüz idrak edemezler.

Dışarıdaki şeylerden korkmaktansa aslında en yakınımızdaki ve evimizdekilerden korkmalıyız. Birleşmiş Milletlerin 2024 kadın cinayetleri konulu raporunda günde ortalama olarak 140 kadının sevdikleri tarafından öldürüldüğü saptanmış (UN, 2024). Şiddet konusundaki algımızda ciddi bir sorun var. Meslektaşlarımla şiddet algısı üzerine yazdığımız bir makalede biz de bunu gördük. Kadın-erkek öğrenciler arasında bir algı farkı olduğu gibi, geleneksel değerler arttıkça da bir algı farkı olduğunu gördük (Maseda, DeFeo & Kilic 2023). Öğrencilerin gözle görülür şiddeti daha kolay algıladığını ama duygusal kontrol gibi şiddet tarzlarını o kadar da kolay saptayamadığını gördük. Neo-liberal sistemde yetişmiş öğrencilerimizin şiddeti çoklukla kişisel bir sorun olarak gördüklerini ve mücadelenin de kişisel sorumlulukla mümkün olduğunu düşündüklerini saptadık. Geleneksel değerlerin etkisinden Ertekin Pınar ve Sabancıoğulları da (2019) bahseder: Şiddete yönelik bakış açısı gelenekselleştikçe, şiddetin ibarelerini tanıyamaz hale geliriz.

Şiddetle başa çıkmak için şiddetin öncelikle olmasını beklememiz aslında çok garip değil mi? Teröristi devlete saldırdığı için büyük bir suçlu olarak görürken, kadına saldıran evdeki teröristleri göz ardı edemeyiz. Eğitimci olarak ve toplumla birebir iletişim halindeki sağlık çalışanları

olarak nasıl daha proaktif olabiliriz? Bizim sorumluluklarımız ne olmalıdır? Bu konudaki araştırmalar şiddete bakış açımızla başlamamız gerektiğine işaret ediyor. Şiddetin her türlüşünün birbiriyle kesiştiğini, fizikselin çok ötesinde yaralar bıraktığını ve sistemsal olarak şiddete nasıl meyil verildiğini öncelikle görmek zorundayız.

Bu anlamda kadına olan şiddet, kadının sorunu veya sorumluluğu değildir. Her ne kadar kadına yönelik şiddet ülkeden ülkeye değişim gösterse de temelde paylaştıkları şey çok açıktır: kadın-erkek eşitsizliğinin yarattığı güç dinamikleri (Ellsberg 2006). Sonuçlarına bakıldığında da dayanın yarattığı morlukların aslında buzdağının görülen parçası olduğu aşikârdır. Jinekolojik sorunlardan post-travmatik strese, cinsel hastalıklardan depresyona, negatif hamilelik sürecinden hayata katılamamaya kadar varan onlarca sağlık sorunu şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklarda çok görülen sorunlar olarak onların gelecekteki sağlığını da etkiler. Yani kurbanlaşmak aslında sigara gibi bir risk faktörü olarak görülmelidir zira yarattığı hastalıklar geniş bir yelpazede ciddi sağlık sorunlarına işaret eder (Ellsberg 2006).

Dünya Sağlık Örgütü çalışmalarında (2005 ve 1999) cinsel ve fiziksel şiddet görmüş kadınların fiziksel ve mental semptomlarının gündelik aktivitelerini negatif yönde etkilediği, duygusal sorunların intihara kadar gidebildiği saptanmıştır. Kapitalist ve neo-liberal düzende yaşadığımız için belki de bu ‘masrafları’ sadece sosyal ve kişisel sağlık açısından değil, ekonomik anlamda da hesaplamalıyız.

İstihdam konusuna negatif etkileri, sağlık sisteminin üzerine binen yük (özellikle kronik sorunlar yarattığı için), şiddet ortamında yetişen çocukların sorunları vs. Şiddeti uygulayanları, aşkından kendini kontrol edemeyen bir erkek değil de yeni bir çerçeveden, terörist, devlet karşıtı olarak yeniden tanımlamamızın, toplumsal algımızı bu yönde geliştirmemizin sonuçları ne olabilir?

Sizce düşünmeye değmez mi?

Kaynaklar

- Ellsberg, Mary C. (2006) “Violence against women: A global public health crisis.” *Scandinavian Journal of Public Health*. 34(1):1-4.
- Erdoğan, Nermin Pınar. 2024, 9 Eylül. “343 too many: Narin’s death exposes Türkiye’s child safety crisis.” Yetkin Report. <https://yetkinreport.com/en/2024/09/09/343-too-many-narins-death-exposes-turkiyes-child-safety-crisis/>
- Ertekin Pınar, S. & Sabancıoğulları, S. (2019). “Nursing and Midwifery Students’ Attitudes towards Violence against Women and Recognizing Signs of Violence against Women.” *International Journal of Caring Sciences*. September - December, 12 (3): 1520-9.
- Maseda, R., DeFeo, D., Kilic, Z. (2023) “The Individualization of Violence: Audience Responses to Representations of Gender Violence,” *Race/Gender/Class/Media: Considering Diversity Across Audiences, Content, and Producers* (5th edition). Edited by R. A. Lind. Routledge.
- Pain, R. (2014). “Everyday terrorism: Connecting domestic violence and global terrorism.” *Progress in Human Geography*, 38(4, August): 531-50.
- Public Broadcasting Company News. (2024, 25 Kasım). “[French mass rape trial prosecutors demand maximum sentence for victim’s ex-husband](https://www.pbs.org/newshour/world/french-mass-rape-trial-prosecutors-demand-maximum-sentence-for-victims-ex-husband).” <https://www.pbs.org/newshour/world/french-mass-rape-trial-prosecutors-demand-maximum-sentence-for-victims-ex-husband>
- T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Mudurluğu. 2021. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele. IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025). Ankara. <https://www.aile.gov.tr/media/82082/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-iv-ulusal-eylem-planı-2021-2025.pdf>

- United Nations (2024, 25 Kasım). Facts and Figures: Ending violence against women.
<https://www.unwomen.org/en/articles/facts-and-figures/facts-and-figures-ending-violence-against-women#83928>
- Walker-Munro B. & Walker-Munro C. (2023) Domestic violence as terrorism. *Alternative Law Journal*, 48(2):120-26.
- World Health Organization (1999). Putting Women's safety first: Ethical and safety recommendations for research on domestic violence against women. Report No. WHO/EIP/GPE/99.2. Geneva: Global Programme on Evidence for Health Policy.
- World Health Organization (2005). WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Geneva.